

Итоговый балл _____
подпись председателя жюри

Шифр _____

ОЧНЫЙ ТУР
олимпиады «МагистриУм» для поступающих в магистратуру
ФГОУ ВО «Казанский (Приволжский) федеральный университет»

Направление: Филология. Тюркология
2023-2024 учебный год

I. Напишите 5 фразеологизмов с компонентом “голова” на своем родном языке и объясните их значение. / Туган телегездә “баш” сүзе кәргән 5 фразеологизм языгыз һәм мәгънәләрен аңлатыгыз. (За каждый пример по 2 балла; итого – 10 баллов.)

II. Напишите пропущенные слова./ Төшөп калган сүзләренә языгыз. (За каждое правильно написанное слово – 2 балла; итого – 10 баллов):

Татарский язык	тугыз	кер	эч	тел	теш	керфек
Казахский язык	тоғыз	?	іш	?	тіш	кірпік
Турецкий язык	dokuz	gir	iç	dil	?	kirpik
Азербайджанский язык	?	gir	iç	dil	diş	?

III. Из каких словарей приведены примеры? Напишите названия словарей./ Тәкъдим ителгән үрнәкләр кайсы сүзлекләрдән китерелгән? Сүзлек төрләренә языгыз. (за каждое правильное название словаря – 2 балла; итого 10 баллов):

1.КИТАП *и. гар.* 1) Нинди дә булса текстны эченә алган, битләре бер тәртипкә салынып төпләнгән басма (элек: кулъязма) эсәр. *Китап – бер нәселнең икенче нәселгә калдырган мирасы. Мәкаль.* 2) Аерым басма итеп чыгарылган зур гына күләмле язма эсәр яки жыентык. *Казан ханлыгы чорында да, хәтта татарча басма китап барлыкка килгәч тә, бездә күчәрәп китап язучулар белән шөгъльләнгәнчә осталар күп булуы тарихта яхшы билгеле. Ә.Кәримуллин.* 3) Әдәби эсәрнең зур кисәге. *Романның беренче китабы шагыйрьнең бала чагыннан башлана. Ә.Еники.* 4) эвф. Корьән яки бүтән изге язма. *Китап әйтә: үзеңнән түбәннәргә карап шөкер ит, югарыларга карап фикер ит.* III.Камал.

Ответ: _____

2. **КИТАП** «книга» < гар. китāб id. ← ктб «язу» тамырыннан, шуннан ук мәктәп, мәктүп, көтеп (к. Көтепханә), кятит. Иске тат. китабәт «һәртөрле язучулар, документация һ.б.». Будагов II: 113.

Дерив.: китаплы, китапсыз; китаплык, китапчы, китапчылык; китапча; китапчык; китаби (неол.).

Ответ: _____

3. **Китап** сущ. книга || книжный (магазин, шкаф); ~ **бастыру** (басу) печатать книгу; книгопечатание, ~ **бастырып чыгару** издать книгу; ~ **төпләү** переплестать книгу; ~ — **белем чишмәсе** книга — источник знания [] ~ **бастыручы** книгоиздатель; ~ **басу эше** книгопечатное дело; ~ **басучы** печатник, рабочий типографии; ~ **белеме** книговедение; ~ палатасы книжная палата; ~ **сөюче (яратучы)** книголюб, библиофил, книжник; ~ **төпләү** переплётный; ~ **төпләү эше** переплётное дело; ~ **төпләүче** переплётчик; ~ **укучы** читатель || читательский; ~ **укучылар конференциясе** читательская конференция ◇ ~ **корты** книжный червь, книгоед; ~ **көясе** 1. см. **китап корты** 2. о человеке, обращающемся с книгой небрежно; ~ **кушмый** букв. книга не велит (запрещено законом, какими-то правилами)

Ответ: _____

4. **Китап**, **китабы**, **китапка**, **китаптан**

Ответ: _____

5. **китап** n book □ ~ **басучы** printer; ~ **төпләүче** bookbinder ◇ **китапка кадалырга bury oneself in a book**

Ответ: _____

IV. **Найдите семантические соответствия между русскими пословицами и их эквивалентами в тюркских языках.** / Рус мәкальләре белән төрки халыклар мәкальләре арасында мәгънәви тәңгәлләкләр урнаштырыгыз. (Каждое правильное соответствие – 2 балла; итого – 10 баллов.)

	Пословицы на русском языке		Пословицы на тюркских языках
1.	Если слово — серебро, молчание — золото.	А	Вәтәнсиз оғул – чимәнсиз булбул. (уйгур.)
2.	Без Родины сын – соловей пустынь.	Б	Азапка чыдасаң, жашоону үйрөнөсүң. (киргиз.)
3.	Истинный враг никогда не станет другом	В	Белмәү ғәйеп түгел, белергә теләмәү ғәйеп (башк.)
4.	Потерпишь мучение, научишься жить.	Г	Söz gümüşse sükut altın (тур.)
5.	Незнание – не порок, а нежелание знать – порок.	Д	Асли душман дўст бўлмас. (узб.)

Ответ.

1	2	3	4	5

V. **Что вы знаете о древних тюркских письменных источниках? Напишите об одном из них.** / Борынғы төрки язма истәлекләр турында сез нәрсәләр беләсез? Шуларның берсе турында языгыз. (20 баллов.)
